

Rakennustiedon ympäristöluokitus: Säännöt

Versio 2.0

27.8.2026

Sisällys

1. Rakennustiedon ympäristöluokituksen (YL-luokitus) esittely.....	3
1.1 Tausta.....	3
1.2 Tavoitteet.....	3
1.3 Ympäristöluokituksen hallinta ja kehitys	3
1.4 Suhde taksonomiavaatimukseen	3
1.5 Suhde kansainvälisiin luokitusmalleihin.....	5
1.6 YL-työkalun hankinta ja hinnoittelu	5
1.7 Projektitietojen luottamuksellisuus.....	5
2. YL-luokituksen käyttö viestinnässä	5
2.1 Luokitusarvosanan käyttö viestinnässä	5
2.2 Luokitustietojen julkisuus	5
3. Arviointikriteeristöt.....	6
3.1 Käytössä olevat arviointikriteeristöt	6
3.2 Hankeohjauksen kriteeristö	7
3.3 Käyttövaiheen kriteeristö	10
3.4. Aikaisempien kriteeristöjen käyttöaika	12
4. Luokitusarvosanan muodostuminen	12
4.1 Luokitustasot.....	12
4.2 Luokitustason muodostuminen	13
4.3 Vähimmäisvaatimukset eri tasoille	13
5. YL-luokitusprojektin osapuolet YL-työkalussa	14
5.1 Kohteen/projektin perustaja (pääkäyttäjä)	14
5.2 Projektipäällikkö	14
5.3 Kutsuttu käyttäjä.....	15
6. YL-konsulttien pätevyysvaatimukset	15
6.1 YL-konsultteja koskevat vaatimukset, hankevaihe	15
6.2 YL-konsultteja koskevat vaatimukset, käyttövaihe	16
6.3 YL-konsultin aseman ylläpito ja valvonta.....	16
7. Kriteeristöihin liittyvä ohjeistus ja tuki	16
7.1 Tulkintakysymykset.....	16
7.2 Hyväksytyjen innovaatioiden hyödyntäminen.....	17
7.3 Innovaatioiden haku.....	18
8. Kriteerien todentaminen	18
8.1 Kriteerien tilat YL-työkalussa.....	18
8.2 Todistusaineiston koontiin liittyvät vastuut	19
8.3 Todistusaineisto hankeluokituksessa	19
8.4 Todistusaineiston vaatimukset	20
8.5 Toteutuksen varmennus kohdekierroksella	21
9. Auditointi ympäristöluokitushakemuksessa.....	22
9.1 Hankevaiheen auditointia koskevat vaatimukset.....	22
9.2 Hankevaiheen auditointiprosessi	23
9.3 Käyttövaiheen arviointi- ja auditointiprosessi	24
9.4 Luokituksen myöntäminen	25
9.5 Laatuarviointi.....	25
10. Termistö.....	25
11. Sääntöjen voimassaolo ja muutokset.....	26
12. Viitteet	26

1. Rakennustiedon ympäristöluokituksen (YL-luokitus) esittely

1.1 Tausta

Rakennustiedon ympäristöluokitus (YL-luokitus) on kehitetty suomalaiseen toimintaympäristöön sovitetuksi menetelmäksi rakennusten ja rakennusprojektien ympäristösuorituskyvyn arviointiin. Rakennustiedon ympäristöluokitus perustuu arviointikriteeristöihin, sääntöihin, verkossa toimivaan YL-työkaluun sekä kriteeristön käyttöä avustaviin laskentamalleihin ja tarkastuslistoihin. Rakennustiedon ympäristöluokituksen kehittämisessä on huomioitu käyttömahdollisuus projekti- ja rakennustyyppistä riippumatta.

1.2 Tavoitteet

Rakennustiedon ympäristöluokituksen kehittämisen tavoitteena on ollut luoda Suomeen toimiva kansainvälisiä luokituksia kevyempi ja yksinkertaisempi ohjaustyökalu rakennusprojektien ympäristösuorituskyvyn huomiointiin ja arviointiin.

Rakennustiedon ympäristöluokitus on Suomen oloihin soveltuva tehokas ja edullinen menetelmä, joka ohjaa rakentamista ja kiinteistön ylläpitoa. Ympäristön huomioiva rakennus säästää vettä ja energiaa ja tuottaa vähemmän hiilidioksidipäästöjä – ja säästää rahaa elinkaarensa aikana. Rakennustiedon ympäristöluokitus myös ohjaa rakennuksen sisäilman ja olosuhteiden laadun kehittämistä käyttäjien näkökulmasta.

Rakennustiedon ympäristöluokitus (YL-luokitus) on projektille tai rakennukselle myönnettävä todistus ympäristövastuullisuuden vaatimusten toteuttamisesta.

1.3 Ympäristöluokituksen hallinta ja kehitys

Rakennustiedon ympäristöluokituksen omistaa Rakennustietosäätiö RTS sr. Rakennustietosäätiö RTS sr:n nimittämä päätoimikunta Ympäristöluokitus (PT 43) ohjaa kriteeristöjen kehitystä, ylläpitää ja kehittää luokitusta, edistää ja valvoo sen käyttöä sekä edistää vastuullista rakentamista. Päätoimikunta myös myöntää auditointioikeudet uusille auditoijille. Päätoimikunnan jäsenten henkilöllisyys on julkista tietoa.

Rakennustiedon ympäristöluokituksen luokitustoimintaa operoi Rakennustieto Oy, joka vastaa Rakennustiedon ympäristöluokituksen ylläpidosta ja toiminnasta sekä ohjeistuksen, tuen ja koulutusten järjestämisestä.

Rakennustieto Oy:n nimeämän YL-luokitustyöryhmän muodostavat ympäristöluokituksen asiantuntijat sekä luokitustyöryhmän sihteerinä Rakennustieto Oy:n YL-luokituksen tuotepäällikkö. Luokitustyöryhmän tehtävänä on käsitellä luottamuksellisesti luokitushakemukset ja tehdä luokituspäätökset, käsitellä tulleet hakemukset YL-konsultiksi, innovaatiohakemukset ja kriteeristöihin liittyvät tulkintakysymykset. Luokitustyöryhmän tehtävänä on myös seurata auditointien toteutusta ja laatua sekä tunnistaa kehitystarpeita. Luokitustyöryhmän jäsenten henkilöllisyys ei ole julkista tietoa.

1.4 Suhde taksonomiavaatimukseen

EU Taksonomian uudisrakennushankkeisiin (Construction of new buildings) ja peruskorjauksiin (Renovation of existing buildings) liittyvät kriteeristöt on soveltuvilta osin huomioitu Hanke2022 sekä Käyttö2023 kriteeristöjen

kehittämisessä. Koska Rakennustiedon ympäristöluokitus ei käsittele kaikkia taksonomian aiheita, ei jokaista kohtaa ole tarkasteltu.

Oheisessa taulukossa on esitetty taksonomiakriteerit (uudiskohteelle) ja vaatimuksia vastaavat ympäristöluokituksen Hanke2022 kriteerit. Muuntojoustavuuskriteeri T2.3 vastaa osittain kestävän kehityksen kriteerien huomiointiin.

Taulukko 1. Taksonomiakriteerit (uudiskohteelle) ja vaatimuksia vastaavat ympäristöluokituksen Hanke2022 kriteerit

Merkittävä edistäminen	Huomioitu kriteerissä	Minimi-vaatimuks
Primäärienergian käyttö määräystaso -10 % (uudis) Primäärienergian vähennys -30 %	Y2.1	**
Ilmatiiveyden vaatimus	-	E-luvussa
Hiilijalanjäljen laskenta (5000m2)	Y1.1	
DNSH kriteerit		
Ilmastoriskien kartoitus ja sopeutumissuunnitelma	-	
Vesikalusteiden virtaamavaatimukset	Y3.1	-
Jätteiden 70 % kierrätys- ja materiaalihyödyntäminen	P3.1	-
Kestävän kehityksen kriteerien huomiointi	(T2.3)	-
Materiaalien vähäpäästöisyyden vaatimukset	S1.3	-
Tontin pilaantumisriskit	-	Ulkopuolella
Rakentamisen päästöjen vähentäminen	P3.1	-
Rakentaminen arvokkaalle luontoalueelle	-	Ulkopuolella

Käyttö2023 kriteeristössä on huomioitu kokonaisuudessaan EU taksonomiakriteerit (Acquisition and ownership of buildings). Oheisessa taulukossa on esitetty taksonomiakriteerit ja vaatimuksia vastaavat ympäristöluokituksen käyttö2023 kriteerit.

Taulukko 2. Taksonomiakriteerit ja vaatimuksia vastaavat ympäristöluokituksen käyttö2023 kriteerit

Merkittävä edistäminen	Huomioitu kriteerissä	Minimi-vaatimuks
Primäärienergian käyttö paras 15 % Primäärienergian käyttö määräystaso -10 % (2021 jälkeen)	Y2.1	***
DNSH kriteerit		
Ilmastoriskien kartoitus ja sopeutumissuunnitelma	Y1.3	***

1.5 Suhde kansainvälisiin luokitusmalleihin

Rakennustiedon ympäristöluokitus perustuu kansallisiin parhaisiin käytäntöihin ja korostaa kansallisesti merkittävien näkökohtien huomiointia kuten sisäilman laatu, kosteustekninen toimivuus ja energiatehokkuus.

YL-luokituksen kriteeristöjen tarkoituksena on ollut tukea kestäviä valintoja suunnittelun ja rakentamisen sekä käytön ja rakennusten omistamisen kannalta. Kriteeristö sisältää näkökohdat, joihin varsinaisessa projektissa pystytään vaikuttamaan. Lähtökohtana on ollut ympäristösuorituskyvyn parantaminen ja asetettujen ympäristötavoitteiden ohjaaminen korjausrakentamisessa, uudisrakentamisessa ja tilamuutoskohteissa.

1.6 YL-työkalun hankinta ja hinnoittelu

YL-työkaluun on mahdollista tutustua tarkemmin [Rakennustiedon verkkosivustolla](#). Työkalu on mahdollista hankkia käyttöön edellä mainitusta osoitteesta.

YL-työkalun sekä Rakennustiedon ympäristöluokituksen ajankohtainen hinnoittelu on esitetty [Rakennustiedon verkkosivuilla](#).

1.7 Projektitietojen luottamuksellisuus

Kaikki YL-työkaluun syötetyt tiedot ovat Kohteen omistajan omaisuutta ja Rakennustietosäätiö RTS sr tai Rakennustieto Oy eivät hyödynnä niitä ilman Kohteen omistajan lupaa.

2. YL-luokituksen käyttö viestinnässä

2.1 Luokitusarvosanan käyttö viestinnässä

Projektin rekisteröinnin jälkeen voidaan viestinnässä kertoa ympäristöluokituksen hakemisesta. Ennen luokituspäätöstä voidaan mainita luokituksen tavoittelemisen sekä mainita haluttaessa tavoiteltava luokitustaso esim. ”Hanke tavoittelee Rakennustiedon ympäristöluokitusta ja tavoittelee kolmen tähden luokitustasoa”.

Suunnitteluvaiheen auditoinnin jälkeen voidaan suoritettu auditointi huomioida viestinnässä esimerkiksi seuraavalla tavalla ”Projekti on suunnitteluvaiheen aineiston perusteella saavuttamassa 3 tähden luokitustason. Lopullinen luokitustaso varmistuu rakennusvaiheen lopussa”.

Rakentamisvaiheen auditoinnin ja Rakennustiedon ympäristöluokituksen luokitustyöryhmän hyväksymisen jälkeen myönnetään luokitus. Tämän jälkeen voidaan mainita saavutettu luokitustaso ja käyttää viestinnässä tähtimerkkiä.

2.2 Luokitustietojen julkisuus

Luokitellut hankkeet julkaistaan [YL-luokituksen galleriassa](#). Jokaisesta hankkeesta julkaistaan perustiedot sisältäen:

- Kohteen nimi
- Postitoimipaikka

- Rakennuttaja
- Pääurakoitsija
- Ympäristökonsultti
- Kriteeristö
- Tähtiluokitus
- Pinta-ala
- Luokituksen myöntämispäivämäärä
- Hanketyyppi

Lisäksi projektista voidaan lisätä kuvan ja lyhyt kuvaus ja tietoa mahdollisista erityispiirteistä julkaistavaksi galleriassa.

Projektin julkaisu galleriassa on mahdollista kieltää.

3. Arviointikriteeristöt

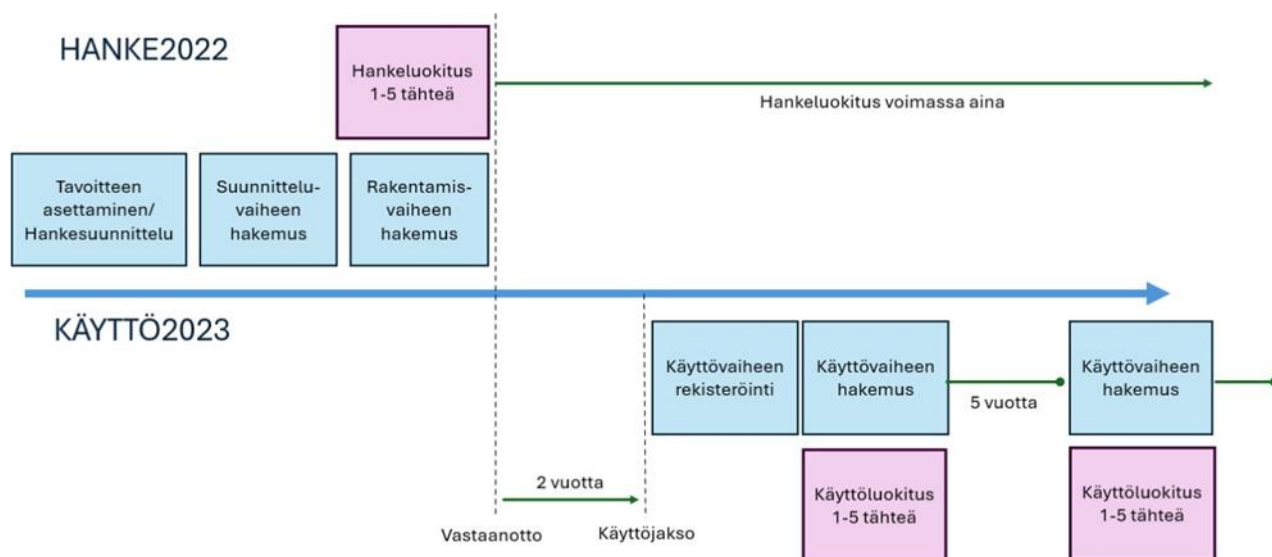
3.1 Käytössä olevat arviointikriteeristöt

YL-luokituksessa projektin rekisteröinti tapahtuu aina uusimpaan voimassa olevaan kriteeristöön.

Tällä hetkellä voimassa olevat kriteeristöt ovat:

- Hanke2022 rakennushankkeiden luokitus, julkaistu 1.11.2022
- Käyttö2023 olemassa olevien rakennusten luokitus, julkaistu 15.11.2023

Lisäksi projekteja on rekisteröity vanhempiin luokituskriteeristöihin. Käytettävä luokituskriteeristö määräytyy projektin rekisteröintipäivämäärän perusteella, mutta projektin luokitushakemuksessa voidaan halutessa siirtyä viimeisimpään voimassa olevaan kriteeristöön.

Kuva 1. Rakennustiedon ympäristöluokituksen kriteeristö: tavoitteiden asetanta, hakemusten ajoittuminen ja luokituksen voimassaolo.

Valmistuneet rakennukset ja laajat peruskorjaukset voivat aloittaa käyttövaiheen kriteeristön käytön kahden vuoden päässä valmistumisesta, kun toiminta on vakiintunut.

Kriteeristöistä julkaistaan pääversioita, kuten Hanke2022 ja Käyttö2023. Näitä pääversioita päivitetään ajoittain julkaisemalla kriteeristön alaversioita. Alaversiot erotetaan toisistaan julkaisupäivämäärän perusteella. Kriteeristöihin tehtävät päivitykset kohdistuvat kriteerien täsmentämiseen. Päivityksissä voidaan esimerkiksi korjata kirjoitusvirheitä, täsmentää kieltä tai selkeyttää kriteerien esitystapaa. Päivitysten lähtökohtana on, että vaatimustasot ja luokitustasot säilyvät, eikä kokonaan uusia kriteereitä, vaatimuksia tai ehtoja lisätä.

3.2 Hankeohjauksen kriteeristö

3.2.1 Hankekriteeristön yhteenveto

Kriteeristön peruseriaatteena on ollut huomioida merkittävimmät tekijät kuten energiatehokkuus, sisäilman laatu ja kosteusteknisten riskien hallinta. Kriteeristön tarkoituksena on keskittyä lopputuloksen arviointiin huomioiden merkittävimmät prosessiin liittyvät tekijät. Kriteeristön vaatimukset perustuvat suomalaisiin parhaisiin käytäntöihin sekä kehityshankkeiden huomiointiin. Kriteeristön laadinnan perusteena oli rajoittaa tarkastelu niihin tekijöihin, joihin rakennushankkeen ohjauksella on mahdollisuus vaikuttaa.

Luokitusjärjestelmä koostuu viidestä pääluokasta, joita ovat: Prosessi, Talous, Ympäristö ja energia, Sisäilma ja terveellisyys sekä Innovaatiot. Pääluokat jakautuvat kolmeentoista alaluokkaan, joiden sisällä on pistekohtaisia vaatimuksia kaikkiaan 28 kriteerin muodossa.

Luokituksen kokonaispistemäärä on 100 pistettä + 10 pistettä innovaatioista.

				
Prosessi	Talous	Ympäristö ja energia	Sisäilma ja terveellisyys	Innovaatiot
23 pistettä	12 pistettä	35 pistettä	30 pistettä	10 pistettä
Hankeohjaus 8 p	Elintarvikustannus 3 p	Hiilijalanjälki 12 p	Sisäilman laatu 18 p	Innovaatiot 10 p
Kosteudenhallinta 10 p	Ylläpidettävyyys 9 p	Energia 16 p	Visuaalinen viihtyvyys 6 p	
Työmaan ohjaus 5 p		Vesi 3 p	Akustiikka 6 p	
		Vaikutukset ympäristöön 4 p		

Kuva 2. Rakennustiedon ympäristöluokituksen pääluokat, ryhmät ja niiden pistearvot

Kriteerit ja kriteerikohtaiset painotukset on esitetty seuraavan sivun taulukossa.

Taulukko 3. Hanke2022 kriteerikohtaiset pistearvot

Pääryhmät		Ryhmät	Kriteerit		
Prosessi	23	Hankkeenohjaus	8	P1.1 Suunnitteluvaiheen arviointi	3
				P1.2 Talotekninen toiminnanvarmennus ja valvonta	3
				P1.3 Käytön opastus	2
		Kosteudenhallinta	10	P2.1 Kosteusteknisten riskien hallinta suunnittelussa	4
				P2.2 Työmaan kosteudenhallinta	6
		Työmaan ohjaus	5	P3.1 Työmaan ympäristövaikutukset	3
P3.2 Työmaan puhtaudenhallinta	2				
Talous	12	Elinkaarikustannus	3	T1.1 Elinkaarikustannukset	3
				Ylläpidettävyyys	9
		T2.2 Ylläpidettävyyys	4		
		T2.3 Muuntojoustavuus	2		
Ympäristö ja energia	35	Hiilijalanjälki	12	Y1.1 Elinkaaren hiilijalanjälki	7
				Y1.2 Materiaalitehokkuus	4
		Energia	16	Y2.1 Energiatehokkuus	8
				Y2.2 Kulutusmittaukset	3
				Y2.3 Tavoitekulutuksen laskenta	3
				Y2.4 Järjestelmien tehokkuus	2
Vesi	3	Y3.1 Vedenkäytön tehokkuus	3		
Vaikutukset ympäristöön	4	Y4.1 Viherrakentaminen ja hulevesi	3		
		Y4.2 Turvallisuus ja pyöräily	2		
Sisäilma ja terveellisyys	30	Sisäilman laatu	18	S1.1 Lämpöolosuhteet	6
				S1.2 Sisäilman laatu	7
				S1.3 Käyttäjän vaikutusmahdollisuudet	2
				S1.4 Materiaalien emissiot	3
		Visuaalinen viihtyvyys	6	S2.1 Luonnonvalon hyödyntäminen	4
				S2.2 Valaistuksen laatu	2
Akustiikka	6	S3.1 Tila-akustiikka	3		
		S3.2 Ääneneristävyys	3		
Innovaatiot	10	Innovaatiot	10	I Innovaatiot	10

3.2.2 Soveltuvuus eri hanketyyppeihin

Kriteeristöissä on huomioitu seuraavat rakennushanketyypit:

- uudisrakennukset
- peruskorjaukset
- osaperuskorjaukset
- tilamuutoksien osalta soveltuvuus tarkasteltava kohdekohtaisesti

Eri hanketyypin vaatimukset on sisällytetty ja ohjeistettu kriteereissä, joten erillisiä kriteeristöjä eri hanketyypeille ei ole.

Jos hanke jakautuu useaan eri vaiheeseen, jotka toteutuvat peräkkäin, on tavoitellun hankkeen ohjausvaikutuksen kannalta järkevintä jakaa hanke vaihekohtaisesti, jolloin suunnittelun ja rakentamisen laatu tulee varmistettua jokaisen vaiheen suunnittelu- ja käyttöönottovaiheissa.

3.2.3. Hankerekisteröinnin erityistilanteet

Yleisenä periaatteena Hankeluokituksen käytössä on rakennushankkeen ympäristövastuullisuuden ohjaus. Ajallisesti merkittävästi eri aikaan suunniteltavat ja valmistuvat hankkeet tulee erottaa omiksi hankkeikseen ja ohjata erikseen. Lähtökohtana voidaan pitää valmistumisajan yhden vuoden eroa, jolloin hankkeiden suunnittelu ja rakentaminen on yleensä täysin erillisiä. Tällöin ohjauksen kannalta rakennuksen jakaminen useammaksi YL-luokitus Hankkeeksi on perusteltua.

Rakennuksessa olevat erilaiset käyttötarkoitukset voidaan käsitellä yhtenä luokituksena, mikäli niissä käytettävä kriteeristö on sama. Jos rakennus muodostuu asuinrakennuksiin ja toimitila- ja palvelurakennuksiin kuuluvista merkittävistä osista, tulee hanke jakaa erillisiin YL-luokitus Hankkeisiin. Jos toisen kriteeristöosan laajuus on alle 10 % kokonaisnettoalasta, voidaan osan ohjaus tehdä samalla työkalussa. Tyypillinen vähäinen osuus on liiketilat asuinrakennuksissa.

3.2.4 Soveltuvuus eri rakennustyyppihin

YL-luokitus soveltuu rakentamishankkeisiin rakennustyyppistä riippumatta. Rekisteröintivaiheessa valitaan rakennustyyppi hankkeen mukaan. Rakennustiedon ympäristöluokituksen Hanke kriteeristössä on kolme erillistä arviointikriteeristöä:

- Pien- ja rivitalot
- Asuinkerrostalot
- Toimitila- ja palvelurakennukset

Rakennustyyppistä riippuen hankekohtaiset kriteerit ja vaatimukset muuttuvat. Varsinaisten yksittäisten kriteerien painoarvot pysyvät kaikissa kriteeristöissä samana. Rakennusmääräyskokoelman mukainen jako rakennustyyppihin on esitetty alla olevassa taulukossa.

Kriteeristön sovellettavuus tulee tarkastella sairaala- ja erityishankkeiden osalta erikseen. Erityiskohteista voi pyytää YL-luokitustyöryhmän lausunnon ennen hankkeen alkua.

Taulukko 4. Rakennustyyppit D3 erottelun mukaisesti ja niissä sovellettava kriteeristö

D3 Rakennustyyppi	Rakennustyyppin tarkenne	RT-Hanke kriteeristö
1 Erilliset pientalot sekä rivi- ja ketjutilat	Yhden asunnon talot Kahden asunnon talot	Asuinrakennukset
	Muut erilliset pientalot Rivi- ja ketjutilat	
	Majoituselinkeinon harjoittamiseen tarkoitetut ympärivuotiset loma-asunnot	
2 Asuinkerrostalot	Luhtitalot	
	Muut asuinkerrostalot	
3 Toimistorakennukset	Toimistorakennukset	Toimitila- ja palvelurakennukset
	Terveyskeskukset	
	Muut terveydenhuoltorakennukset	
4 Liikerakennukset	Myymälähallit Liike- ja tavaratalot, kauppakeskukset	
	Muut myymälärakennukset Teatterit, ooppera-, konsertti- ja kongressitalot	
	Elokuvateatterit Kirjastot ja arkistot Museot ja taidegalleriat	
	Näyttelyhallit	
5 Majoitusliike-rakennukset	Hotellit yms.	
	Asuntolat yms.	
	Vanhainkodit Lasten- ja koulukodit	
	Kehitysvammaisten hoitolaitokset	
6 Opetusrakennukset ja	Lasten päiväkodit	
	Yleissivistävien oppilaitosten rakennukset	

päiväkodit	Ammatillisten oppilaitosten rakennukset	Soveltuvuus tarkistettava kohdekohtaisesti
	Korkeakoulurakennukset	
	Tutkimuslaitosrakennukset	
7 Liikuntahallit pois lukien uima- ja jäähallit	Tennis-, squash- ja sulkapallohallit	
	Monitoimihallit	
	Muut urheiluhallit	
8 Sairaalat	Keskussairaalat	
	Muut sairaalat	
9 Muut rakennukset	Varastorakennukset	
	Uimahallit	
	Jäähallit	
	Liikenteen rakennukset	
	Rakennuksiin liittyvät ja erilliset moottoriajoneuvosuojat	

Mikäli hanke sisältää useita eri rakennustyppejä, voidaan ne arvioida samassa kokonaisuudessa. Sen sijaan, jos yksittäinen rakennus sisältää merkittävässä määrin sekä asuin- että toimitila- tai palvelutiloja, tulee arviointi tehdä erikseen rakennuksen eri käyttöosille soveltuvien kriteeristöjen mukaisesti.

3.2.5 Hankeluokituksen prosessi ja vaiheet

Luokituksen hakeminen Hankeluokituksessa jaetaan suunnittelu- ja rakentamisvaiheeseen, mutta hakemus voidaan tehdä myös yhdessä vaiheessa rakennusvaiheessa.

Rakennustiedon ympäristöluokitus palkitsee suunnitteluvaiheen väliarvioinnin tekemisestä kriteerin P1.1 saavuttamisesta kolmella pisteellä. Kriteerin P1.1 saavuttamisen edellytyksenä on, että suunnitteluvaiheen auditointia haetaan viimeistään runkovaiheen alussa.

Rakennustiedon ympäristöluokitus voidaan myöntää hankkeelle rakentamisvaiheen auditoinnin jälkeen, jolloin suunnitelmien ja toteutuksen laatu ja riittävyys on varmennettu. Hyväksytyn auditoinnin jälkeen Rakennustieto Oy:n nimeämä luokitustyöryhmä myöntää hankkeelle luokituksen.

3.3 Käyttövaiheen kriteeristö

3.3.1 Käyttövaiheen kriteeristön yhteenveto

Kriteeristön peruseriaatteena on ollut huomioida merkittävimmät ympäristövastuullisuuden näkökohdat, mutta samalla huomioida kiinteistön ylläpidon käytännöt ja käyttäjäyhteistyön taso. Kriteeristön tarkoituksena on kehittää rakennuksen teknisten ominaisuuksien lisäksi todellista energiatehokkuutta ja käyttäjätyytyväisyyttä. Kriteeristön vaatimukset perustuvat suomalaisiin käytäntöihin. Myös käyttövaiheen perusteena on rajoittaa tarkastelu niihin tekijöihin, joihin käyttövaiheessa ylläpidolla on mahdollisuus vaikuttaa, vaikka hankekriteeristöä laajemmin myös sijainti ja julkinen liikenne huomioidaan.

Kriteeristö koostuu neljästä pääluokasta, joita ovat: Kiinteistöhallinta, Ympäristö ja energia, Sisäilmasto ja terveellisyys sekä Innovaatiot. Pääluokat jakautuvat 12 alaluokkaan, joiden sisällä on pistekohtaisia vaatimuksia kaikkiaan 28 kriteerin muodossa.

Luokituksen kokonaispistemäärä on 100 pistettä + 10 pistettä innovaatioista.

Taulukko 5. Käyttövaiheen kriteeristö

3.3.2 Käyttövaiheen kriteeristön käytön vähimmäisvaatimukset

Käytössä oleville rakennuksille voidaan hakea käyttövaiheen luokitusta, jos rakennus on käytöltään vakiintunut. Käyttövaiheen luokituksen hakemiseksi rakennuksen tulee täyttää seuraavat vaatimukset:

- Rakennus on ollut käytössä vähintään 2 vuotta valmistumisen jälkeen
- Rakennuksen tulee olla selkeästi rajattu ja erikseen mitattu (tonttirajat tai muu selkeä aluerajaus)
- Luokiteltavasta rakennuksesta tai rakennusosasta on saatavissa energian päämittarien kulutustiedot vähintään täyden vuoden ajalta (kaukolämpö tai jäähdytys, kokonais- tai kiinteistösähkö, veden kulutus)
- Rakennus on luonteeltaan toimitila-, palvelu- tai asuinrakennus, jossa on Sisäilmastoluokituksen mukaiset sisäolosuhdetavoitteet. Kohteissa, joissa sisäilman laatu on Sisäilmastoluokitusta alhaisempi laatuvaatimus, tulee käsitellä erikseen.

3.3.3 Soveltuvuus eri rakennustyyppeihin

YL-luokitus soveltuu lähes kaikille rakennuksille rakennustyyppistä riippumatta. Kohteen rekisteröintivaiheessa valitaan rakennustyyppi kohteen mukaan. Käyttövaiheen kriteeristössä on kaksi erillistä arviointikriteeristöä:

- Asuinrakennukset
- Toimitila- ja palvelurakennukset

Rakennustyyppistä riippuen kriteerit ja vaatimukset muuttuvat. Käyttövaiheen kriteeristö ei sovellu pientaloille, vaan tarkastelun piirissä tulee olla useita asuntoja. Rajana voidaan pitää, että asuinrakennuksessa tulee olla vähintään 5 asuntoa.

3.3.4. Käyttökriteeristön prosessi

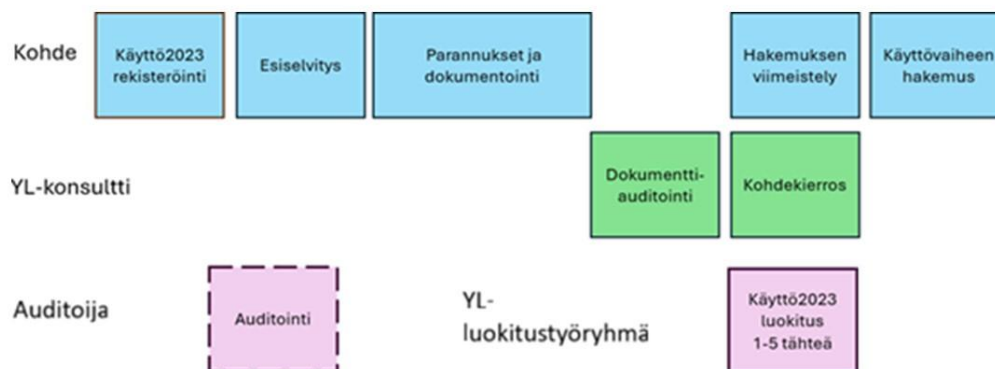
Käyttövaiheen kriteeristön prosessi eroaa hankevaiheesta. Rakennuksen omistaja tai ylläpidon vastuuhenkilö tekee kohdearvioinnin ja kokoaa todistusaineiston hakemuksen lähettämiseksi.

Luokituksen hakemiseksi projektille nimetään käyttövaiheen YL-konsultti, joka tekee aineiston laatuvarmennuksen sekä todentavan kohdekierroksen kohteessa.

Arvioinnin ja kohdekierroksen jälkeen projekti lähetetään arvioitavaksi Rakennustiedolle. Rakennustieto tekee hakemukselle hallinnollisen tarkastuksen ja arvioi erillisen auditoinnin tarpeen.

Erillisessä auditoinnissa Rakennustieto nimeää hakemukselle auditoinnin, joka tarkastaa aineiston ja varmentaa arvioinnin laadun.

Hallinnollisen tarkastuksen ja mahdollisen auditoinnin jälkeen kohde etenee Rakennustiedon ympäristöluokituksen luokitustyöryhmän käsiteltäväksi.

Kuva 3. Käyttökriteeristön prosessi ja osapuolet

3.4. Aikaisempien kriteeristöjen käyttöaika

Mikäli hanke on jo rekisteröitynyt aikaisempaan versioon kriteeristöstä, sillä on vaihtoehtona joko noudattaa rekisteröinnin mukaista arviointikriteeristöä tai siirtyä uusimman kriteeristön käyttöön. Kriteerejä ei voida poimia molemmista kriteeristöistä, vaan kriteerien osalta on noudatettava valitun kriteeristöversion kriteereitä.

Aikaisemmin julkaistua kriteeristöä voidaan käyttää kolmen vuoden ajan uuden päivitetyn kriteeristöversion julkaisemisesta. Lopullinen rakennusvaiheen hakemus on siis lähetettävä viimeistään kolme vuotta uuden kriteeristön julkaisupäivämäärästä tai siirryttävä käyttämään uudempaa kriteeristöä.

Perustellusta syystä määräaikoja voidaan jatkaa. Erillinen hakemus käsitellään YL-luokitustyöryhmässä.

Vanhat kriteeristöt ja niiden voimassaoloajat ovat seuraavat:

- Hanke2018 rakennushankkeiden luokitus 2.11.2018, viimeinen käyttöpäivä 1.11.2025
- Hanke2016 rakennushankkeiden luokitus, viimeinen käyttöpäivä 2.11.2021

4. Luokitusarvosanan muodostuminen

4.1 Luokitustasot

Rakennustiedon ympäristöluokituksen arvosana esitetään viisiportaisella tähtiluokituksella, joka perustuu suoraan saavutettavaan pistemäärään. Lisäksi tiettyihin tasoihin liittyy pakollisia vähimmäisvaatimuksia, jotka tulee saavuttaa.

Pistemäärä muodostuu saavutettavien kriteerien painoarvoista ja saavuttamisasteesta. Esimerkiksi kriteerin P3.2 Työmaan puhtaudenhallinta painoarvo on 2 pistettä ja se saavutetaan toteuttamalla ja todentamalla puhtausluokan P1 rakennus- ja ilmanvaihtotyöt työmaalla. Saavutettava pistemäärä on painoarvo 2 p * Toteuma 100 % = 2 p.

Kriteeristä riippuen voidaan saavuttaa 0–100 % kriteerin painoarvosta perustuen kriteerikohtaiseen vaatimusmalliin.

Arvioitavia kriteereitä on 28, joista saavutettava korkein mahdollinen pistemäärä on 110 pistettä.

Taulukko 6. Tähtiluokituksen asteikko sekä niitä vastaavat pistevaativuustasot

Luokitustaso	Saavutettu pistemäärä	Tason kuvaus
Ei luokitusta	< 25 p	
	≥ 25 p	Tavanomaista parempi ympäristösuorituskyky
	≥ 40 p	Hyvä ympäristösuorituskyky
	≥ 55 p	Korkea ympäristösuorituskyky
	≥ 70 p	Erinomainen ympäristösuorituskyky
	≥ 85 p	Johtava ympäristösuorituskyky

4.2 Luokitustason muodostuminen

Kohteen luokitustaso muodostuu sen saavuttaman kokonaispistemäärän mukaisesti. Pistemäärän lisäksi tähtiluokakohtaiset minimivaatimukset täytyy täytyä. Esimerkkinä, jos kohteen yhteenlaskettu kokonaispistemäärä on 58 pistettä, mikä pistemääränä oikeuttaisi kolmeen tähteen, mutta E-luvusta on saatu vain 20 %, saa projekti tällöin kahden tähden luokituksen.

4.3 Vähimmäisvaatimukset eri tasoille

4.3.1 Vähimmäisvaatimukset hankekriteeristöissä

Varsinaisten pistevaativuuden lisäksi on eri tasoille vaadittu kriittisten tekijöiden osalta vähimmäistason toteuttamista. Kriittisinä tekijöinä on huomioitu kosteusteknisesti turvallinen rakentaminen, sisäilman laadun taso ja ympäristötehokkuus. Luokitustasokohtaiset minimivaatimukset löytyvät tarkennettuna alla olevassa taulukossa.

Taulukko 7. Eri luokitustasoihin vaadittavat minimivaatimukset. Suluissa asuinkerrostalojen poikkeavat arvot.

Kriteeri	Luokitustaso 2-tähteä	Luokitustaso 3-tähteä	Luokitustaso 4-tähteä
P1.2 Talotekninen toiminnanvarmistus		50%	100%
P1.3 Käytön opastus		100%	100%
P2.1 Kosteusteknisten riskien hallinta suunnittelussa		75%	75%
P2.2 Työmaan kosteudenhallinta	75%	75%	100%
Y1.1 Elinkaaren hiilijalanjälki		15%	30%
Y2.1 Energiatohokkuus	20%	30%	40%
S1.1 Lämpöolosuhteet		25% (50%)	50%
S1.2 Sisäilman laatu	50% (-)	50% (-)	50% (-)
S1.4 Materiaalien emissiot		50%	75%

4.3.2 Vähimmäisvaatimukset käyttökriteeristössä

Käyttövaiheen kriteeristössä vähimmäisvaatimukset liittyvät vain rakennusten omistuksen taksoniakriteeristön vaatimusten täyttämiseen 3-tähden luokitustasossa. Minimikriteerit ovat:

- Y2.1 Energiatohokkuus paras 15 % tai 1.1.2021 jälkeen valmistuneille määrätasoa -10 %
- Y2.2 Ilmastoriskikartoitus ja sopeutumissuunnitelma on laadittu

5. YL-luokitusprojektin osapuolet YL-työkalussa

Rakennustiedon ympäristöluokitusprojektissa osapuolet YL-työkalussa ovat:

- Kohteen/ projektin perustaja (pääkäyttäjä)
- Projektipäällikkö (vastuutaho)
- Kutsuttu käyttäjä (esimerkiksi suunnittelija)

5.1 Kohteen/projektin perustaja (pääkäyttäjä)

Pääkäyttäjän oikeuksilla pääsee näkemään kaikkien yrityksen hankkeiden tilanteen ja todistusaineistot. Pääkäyttäjän oikeuksilla voi lisäksi avata uuden hankkeen. Pääkäyttäjän oikeuksilla voi aina lisätä ja poistaa projektikohtaisia vastuuhenkilöitä.

Organisaatiolla voi olla useita pääkäyttäjiä ja uuden pääkäyttäjän voi nimetä aikaisempi pääkäyttäjä. Pääkäyttäjällä tulee olla YL-työkalun lisenssi.

5.2 Projektipäällikkö

Kohteelle nimetään vastuutahoksi projektipäällikkö, joka hallinnoi ympäristötavoitetta, hyväksyy kriteerikohtaisesti lisätyn dokumentoinnin, hallinnoi projektin käyttöoikeuksia ja lähettää projektin auditoitavaksi.

Projektipäällikkö on yleensä YL-konsultti tai henkilö, joka on vastuussa projektin ympäristöluokituksesta. Projektipäällikkö lisää projektin kutsutut käyttäjät ja määrittää heidän kriteerikohtaiset luku- ja/tai kirjoitusoikeudet. Projektipäällikkö voi rajoittaa käyttöoikeuksia YL-työkalussa.

Käyttökriteeristössä projektipäällikkönä on vähintään YL-konsultti, jonka vastuulla on dokumenttien laatutarkastus ja kohdeauditointi.

5.3 Kutsuttu käyttäjä

Kutsuttu käyttäjä (esimerkiksi suunnittelija) vastaa todistusaineiston koonnista nimettyjen kriteerien osalta. Kutsuttu käyttäjä näkee koko projektin arvioinnin, mutta pystyy vaikuttamaan vain niihin kriteereihin, joihin hänet on nimetty.

Kutsuttu käyttäjä voi lisäksi olla projektin luokituksen kannalta passiivinen tilaaja- tai hallintaosapuoli, jolle halutaan antaa näkymä kohteeseen YL-työkalussa. Passiivinen osapuoli on tyypillisesti lautakunnan- tai hallituksen jäsen. Kun osapuolelle ei osoiteta yhtään kriteeriä, hänellä on lukuoikeus kohteeseen, mutta ei muutosoikeutta mihinkään kriteeriin. Osapuoli näkee vain ne projektit, joihin hänet on kutsuttu.

6. YL-konsulttien pätevyysvaatimukset

6.1 YL-konsultteja koskevat vaatimukset, hankevaihe

Hankevaiheen YL-konsulttien tulee täyttää seuraavat ehdot pätevyyden saamiseksi:

- Rakennusalan tekninen koulutus: vähintään rakennus- tai ympäristötekniikan insinöörikoulutus, jossa on käsitelty riittävällä laajuudella rakennustekniikkaan liittyvät opintokokonaisuudet.
- Kokemus rakennusalan tehtävistä: vähintään kolmen vuoden työkokemus Rakennustiedon ympäristöluokituskriteeristön aihesisältöön liittyvissä tehtävissä.
- Rakennustiedon ympäristöluokituksen ja YL-työkalun perusosaaminen, joka osoitetaan:
 - Osallistumalla Rakennustiedon ympäristöluokituksen Yleiset perusteet -koulutukseen ja Rakennustiedon ympäristöluokituksen Hanke2022 rakennushankkeen ohjaamisessa -koulutukseen (tai nämä koulutukset aikaisemmin sisältäneeseen Rakennustiedon ympäristöluokituksen perusteet -koulutukseen).
 - Osallistumalla Rakennustiedon ympäristöluokituksen hankekriteeristön pätevyystenttiin ja suorittamalla tentti hyväksytysti.
 - Rakennustiedon ympäristöluokituksen perusteet -koulutukseen aiemmin osallistuneet voivat osallistua pätevyystenttiin ilman lisäkoulutusta.
 - Ennen 25.9.2024 YL-konsultin pätevyyden saaneiden ei tarvitse osallistua pätevyystenttiin, jos he ovat osallistuneet vähintään kolmeen YL-luokitushankkeeseen hyväksymisensä jälkeen.

YL-konsultin hankevaiheen pätevyystentissä varmistetaan henkilön osaaminen ympäristöluokituksen kriteeristöstä ja oleellisista taustastandeista hankkeen ohjaamiseksi.

Yllä mainittu rakennusalan tekninen koulutus osoitetaan tutkintotodistuksella ja kokemus rakennusalan tehtävistä ansioluettelolla.

YL-konsulttipätevyyden myöntämisestä päättää Rakennustiedon ympäristöluokituksen luokitustyöryhmä.

6.2 YL-konsultteja koskevat vaatimukset, käyttövaihe

Käyttövaiheen YL-konsulttien tulee täyttää seuraavat ehdot pätevyyden saamiseksi:

- Rakennusalan tekninen koulutus: vähintään rakennus- tai ympäristötekniikan insinöörikoulutus, jossa on käsitelty riittävällä laajuudella rakennustekniikkaan liittyvät opintokokonaisuudet.
- Kokemus rakennusalan tai ylläpidon tehtävistä: vähintään kolmen vuoden työkokemus Rakennustiedon ympäristöluokituskriteeristön aiheisältöön liittyvissä tehtävissä.
- Rakennustiedon ympäristöluokituksen ja YL-työkalun perusosaaminen, joka osoitetaan osallistumalla:
 - Rakennustiedon ympäristöluokituksen Yleiset perusteet -koulutukseen
 - Rakennustiedon ympäristöluokitus: Käytössä olevien rakennusten ympäristövastuullinen johtaminen -koulutukseen
 - Rakennustiedon ympäristöluokituksen käyttövaiheen kriteeristön pätevyystenttiin, joka tulee suorittaa hyväksytysti.

Käyttövaiheen osalta YL-konsultin vastuu, vaatimustaso sekä odotettu laatu- ja virheettömyystaso ovat korkeammat kuin hankevaiheen YL-konsultilla. Käyttövaiheen YL-konsultilta vaaditaan riippumatonta ja järjestelmällistä aineistojen läpikäyntiä ja kohdekierroksella tehtävää todentamista.

YL-konsultin käyttövaiheen pätevyystentissä varmistetaan henkilön osaaminen ympäristöluokituksen kriteeristöstä ja oleellisista taustastandardeista rakennuksen ympäristövastuullisen johtamisen tukemiseksi.

Yllä mainittu rakennusalan tekninen koulutus osoitetaan tutkintotodistuksella ja kokemus rakennusalan tai ylläpidon tehtävistä ansioluettelolla.

YL-konsulttipätevyyden myöntämisestä päättää Rakennustiedon ympäristöluokituksen luokitustyöryhmä.

6.3 YL-konsultin aseman ylläpito ja valvonta

Pätevöityneiden YL-konsulttien tulee suorittaa vuosittainen lisenssimaksu. Lisenssimaksun suorittaneet YL-konsultit julkaistaan Rakennustiedon ylläpitämässä luettelossa.

Rakennustieto suorittaa YL-konsulttien toiminnan laatuarviointia osana hankkeiden auditointia YL-konsulttien toiminnan vaatimuksenmukaisuuden varmentamiseksi. Mikäli pätevien konsulttien vastuulla olevissa suunnittelu-, rakentamis- tai käyttövaiheen hakemuksissa havaitaan merkittäviä puutteita tai, jos todistusaineisto osoittautuu valheelliseksi tai vääristellyksi, voi Rakennustieto peruuttaa henkilön pätevyyden. Ennen pätevyyden peruuttamista YL-konsultille annetaan kirjallinen varoitus ja hänen kanssaan käydään läpi havaitut laatupoikkeamat.

7. Kriteeristöihin liittyvä ohjeistus ja tuki

7.1 Tulkintakysymykset

Rakennustiedon ympäristöluokituksen tuotepäällikkö vastaa kriteeristöön liittyvästä ohjeistuksesta ja tuesta yhdessä YL-luokitustyöryhmän kanssa.

Selkeisiin tulkintakysymyksiin pyritään vastaamaan nopeasti, jotta kriteerien tulkintaan liittyvät epäselvyydet eivät hankaloita hankkeen sertifiointiprosessia.

Tulkintakysymykseen vastataan kahden viikon kuluessa. Tänä aikana hankkeelle toimitetaan joko tulkinta tai

lisätietokysymys. Mikäli asia edellyttää laajempaa arviointia tai kannanottoa, käsittelyaika on enintään kuusi viikkoa kysymyksen vastaanottamisesta. Yleiset lomakaudet, kuten kesä- ja joululomat, voivat pidentää käsittelyaikaa.

7.2 Hyväksytyjen innovaatioiden hyödyntäminen

Varsinaisten arviointikriteerien lisäksi hanke voi hyödyntää erillisiä innovaatiokriteereitä, jotka ovat joko aikaisemmin innovaatioiksi hyväksytyjä käytäntöjä tai erikseen hankekohtaisesti haettuja innovaatioita. Innovaatioita voi hakea hankekohtaisesti useita, mutta niiden enimmäismäärä voi olla 10 pistettä. Yksittäisen innovaation pistearvo voi vaihdella 1–3 pisteen välillä innovaation arvioidun kestävä kehityksen hyödyn perusteella.

Rakennustiedon hyväksymät innovaatiot on julkaistu [Rakennustiedon ympäristöluokituksen verkkosivuilla](#). Rakennustieto arvioi säännöllisesti jo myönnettyjen innovaatioiden arvon ja varaa oikeuden pienentää innovaation pistearvoa tai poistaa innovaatio, mikäli innovaation aihe on yleistynyt tai muuttunut tavanomaiseksi ratkaisuksi.

Hyväksytyissä innovaatioissa on noudatettava Rakennustiedon ympäristöluokituksen laajuusrajausta sekä arvioinnin tarkastelulaajuuden että ajallisen laajuuden osalta. Innovaatioita ei siis voida hakea Rakennustiedon ympäristöluokituksen laajuuden ulkopuolisille näkökohdille. Esimerkkinä innovaatioita ei voi hakea seuraaville osa-alueille:

- Tontin sijaintiin tai valintaan liittyvät kriteerit hankekriteeristössä
- Julkisen liikenteen tasoon liittyvät parannukset hankekriteeristössä
- Tontin puhdistaminen käyttökuntoon
- Vihreä sähkön hankinta energiankäyttöön tai työmaalle hankekriteeristössä
- Kiinteistönhoitoon liittyvät sopimus- ja järjestäytymisasiat tai palkkiomallit hankekriteeristössä
- Ylläpitokauden tekijät käyttövaiheen varmentavan luokituksen ulkopuolella hankekriteeristössä
- Rakennushankkeen prosessiin liittyvät parannukset käyttökriteeristössä

Hankkeen käytettävissä olevat innovaatiot ja niiden pistemäärät määräytyvät hankkeen rekisteröinnin päivämäärän mukaan. Hanke voi käyttää myös myöhemmin hyväksytyjä innovaatioita. Mikäli innovaatio on poistettu ennen hankkeen rekisteröintiä, ei hanke voi enää hyödyntää kyseistä innovaatiota.

7.3 Innovaatioiden haku

Innovaatioina voidaan hakea suunnittelussa tehtäviä kestävän kehityksen ratkaisuja tai vaihtoehtoisesti on mahdollista hakea myös selkeästä kriteerien asettaman vaatimustason ylityksestä. Rakennustieto Oy ylläpitää listaa hyväksytyistä innovaatioista ja yleistasoisista vaatimuksista niiden saavuttamiseksi.

Innovaatioiden tulee olla sellaisia, ettei niistä palkita muualla kriteeristössä. Innovaatio voi kohdistua joko kriteerien ulkopuoliseen, mutta kriteeristö rajaukseen kuuluvaan näkökohtaan tai esitettyjen kriteerivaatimusten merkittävään ylittämiseen.

Innovaatioiden hyväksynnän prosessi on seuraava:

- Hakija täyttää innovaatiohakemuksen tiedot ohjeen mukaisesti
- Hakija lähettää innovaatioehdotuksen käsittelyyn rakennustiedolle
- Luokitustyöryhmä käsittelee ehdotuksen ja tekee päätöksen (tavoiteaika vastaukselle 6 viikkoa)
- Rakennustieto tiedottaa hakijaa päätöksestä
- Hyväksytyt innovaatiot lisätään yleistasoisena vaatimuksena hyväksytyjen innovaatioiden listaan

Innovaatiohakemuksessa tulee esittää seuraavat hyväksynnän perusteet:

- Innovaation kuvaus ja yleistasoinen tavoite
- Laskennallinen tai perusteltu kestävän kehityksen vaatimukset täyttävä hyöty ja sen suuruus suhteessa tavanomaiseen rakentamiseen
- Ehdotus innovaation saavuttamisen teknisestä vaatimustasosta
- Kuvaus tavoitteen saavuttamisesta hyödyntäen esitettyä teknistä- tai suunnitteluratkaisua
- Muut ratkaisut yleistasoisen tavoitteen saavuttamiseksi esitetyn ratkaisun lisäksi
- Innovaation rajaukset

Innovaatioiden hakemisessa on hyvä huomioida, että innovaatiolla tulee olla konkreettinen hyöty liittyen prosessiin, ympäristösuorituskykyyn tai sisäilman laatuun.

8. Kriteerien todentaminen

8.1 Kriteerien tilat YL-työkalussa

Käytännössä todistusaineiston koonnin ja hyväksymisen vastuut jakautuvat alla olevan kuvan mukaisesti.

Kriteerin tilat	Tavoite-asetanta	Suunnittelija	Projektipäällikkö	Auditoija	Kuvaus
Ei tavoitella					Päätetty, että ei haeta
Potentiaalinen					Potentiaalinen selvittävä parannus
Tavoitellaan					Päätetty hakea
Valmis					Dokumentoitu
Ongelma					Saavuttamiseen liittyy ongelma
Hyväksytty					Dokumentti tarkastettu ja hyväksytty
Auditointavana					Lähetetty auditointiin
Auditoitu					Hyväksytty auditoinnissa

Kuva 4. Kriteerin tilat, eri käyttäjätasojen oikeudet muuttaa kriteerien ja todistusaineistojen tilaa sekä kuvaus kriteerin tilasta

Projektipäällikkö tarkistaa, että kriteerin edellyttämä dokumentaatio on lisätty YL-työkaluun. Kriteerin täyttymisen arviointi tehdään erikseen kolmannen osapuolen auditoinnissa.

8.2 Todistusaineiston koontiin liittyvät vastuut

Todentavan aineiston koonnista vastaavat ensisijaisesti kohteeseen nimetyt osapuolet, tyypillisesti suunnittelijat, valvojat, pääurakoitsija ja ylläpidon osapuolet. Käytännön dokumentointivastuut asetetaan projektitasoisesti kriteeritasolla.

Aineiston hankekohtaisesta hyväksymisestä vastaavat kohteen projektipäälliköt. Projektipäällikön tulee olla suunnittelusta tai urakoinnista riippumaton osapuoli. Kohdekierroksella vastuutahon tulee varmistaa esitetyn aineiston todenmukaisuus ja vastaavuus hankkeen suunnitelmiin.

8.3 Todistusaineisto hankeluokituksessa

Vaadittava todistusaineisto on esitetty kriteerikohtaisesti ja vaihtuu kaikissa hankkeen eri vaiheissa. Yleisellä tasolla eri vaiheissa vaadittava todistusaineisto vaihtuu luokituksen eri vaiheissa seuraavasti:

- Suunnitteluvaiheessa todistusaineistona toimivat pääosin suunnitelma-asiakirjat ja suunnitteluvaiheen erillisselvitykset ja -tarkastelut. Työmaan toimintaan liittyvät tekijät todennetaan urakka-aineistolla. Yksittäisiä kriteereitä todistetaan tilaajan vakuutuksen kautta.
- Rakennusvaiheen lopussa todistusaineisto on pääosin valvojien tekemiä käyttöönottovaiheen tarkastuksia sekä mittauspöytäkirjoja. Osa aineistosta muodostuu työmaan loppuraporteista sekä työmaan kokoamista dokumenteista.

Alla olevaan taulukkoon on tarkemmin koottu yhteenveto eri vaatimusten todentamisesta eri vaiheissa.

Taulukko 8. Todistusaineiston muodostuminen kriteereittäin eri vaiheissa. Taulukossa 1=suunnitelma/asiakirjatodennus, 2=vakuutus tai vaatimuskirjaus sekä 3=kohdetarkastuksella tai loppudokumentilla

Kriteerit	Suunnitteluvaihe			Rakentamisvaihe		
	Yleissuun. valmistelu	Toteutussuun.	Rak.	Työmaan suunnittelu	Rakentaminen	Käyttöönotto
P1.1 Suunnitteluvaiheen arviointi						
P1.2 Talotekninen toiminnanvarmennus ja valvonta		Suunnitelma				Mittaus
P1.3 Käytön opastus			Vaatus			Suunnitelma
P2.1 Kosteusteknisten riskien hallinta suunnittelussa	Suunnitelma	Suunnitelma				
P2.2 Työmaan kosteudenhallinta			Vaatus	Suunnitelma	Tarkastus	Dokumentointi
P3.1 Työmaan ympäristövaikutukset			Vaatus	Suunnitelma	Tarkastus	
P3.2 Työmaan puhtaudenhallinta			Vaatus	Suunnitelma	Suunnitelma	Mittaus
T1.1 Elinkaarikustannukset	Suunnitelma					
T2.1 Kulutuskestävyys		Suunnitelma				Tarkastus
T2.2 Huollettavuus ja varmuus		Suunnitelma				Tarkastus
T2.3 Muuntojoustavuus		Suunnitelma				Tarkastus
Y1.1 Elinkaaren hiilijalanjälki		Suunnitelma				Suunnitelma
Y1.2 Materiaalitehokkuus		Suunnitelma	Vaatus		Suunnitelma	Dokumentointi
Y2.1 E-luku		Suunnitelma				Suunnitelma
Y2.2 Kulutusmittaukset		Suunnitelma				Tarkastus
Y2.3 Tavoitekulutuksen laskenta		Suunnitelma				Suunnitelma
Y2.4 Järjestelmien tehokkuus		Suunnitelma				Tarkastus
Y3.1 Vedenkäytön tehokkuus		Suunnitelma				Tarkastus
Y4.1 Viherrakentaminen ja hulevesi		Suunnitelma				Tarkastus
Y4.2 Turvallisuus ja pyöräily		Suunnitelma				Tarkastus
S1.1 Lämpöolosuhteet		Suunnitelma				Tarkastus
S1.2 Sisäilman laatu		Suunnitelma				Tarkastus
S1.3 Käyttäjän vaikutusmahdollisuudet		Suunnitelma				Tarkastus
S1.4 Materiaalien emissiot		Suunnitelma	Vaatus		Suunnitelma	Dokumentointi
S2.1 Luonnonvalon hyödyntäminen		Suunnitelma				Tarkastus
S2.2 Valaistuksen laatu		Suunnitelma				Tarkastus
S3.1 Tila-akustiikka		Suunnitelma				Mittaus
S3.2 Ääneneristävyys		Suunnitelma				Mittaus
I Innovaatiot		Suunnitelma	Suunnitelma	Suunnitelma		Suunnitelma

8.4 Todistusaineiston vaatimukset

Todistusaineistovaatimusten kuvaukset on laadittu kriteerikohtaisesti mahdollisimman yksiselitteisiksi. Todistusaineistovaatimukset määräytyvät tavoiteltujen kriteerien mukaisesti.

Todistusaineiston tulee osoittaa vaatimuksen saavuttaminen suunnittelu- ja rakentamisvaiheissa. Mikäli todistusaineistona käytetään dokumentteja, kuten työselostuksia, tulee aineistosta merkitä/korostaa todentavat kohdat auditoinnin jouduttamiseksi.

Tyypillisiä todistusaineistoja ovat mm. seuraavat:

Työselitykset, laiteluettelot tai piirustusaineisto

- Suunnitelma-aineistossa tulee selkeästi kohdistaa vaatimuksen todentava kohta esimerkiksi tietyllä sivulla tai korostaa todentava osuus piirustusaineistosta.

Tilaajan suunnitteluvaiheen vakuutukset:

- Vakuutuksilla voidaan todentaa suunnitteluvaiheessa yksittäisten kriteerien asettaminen tavoitteeksi. Vakuutukseksi riittää tilaajan perustelut ja hyväksyntä nettityökalussa. Erillistä vakuutusdokumenttia ei vaadita.

Urakkarajaliite tai urakkasopimusaineisto

- Urakka-aineisto toimii suunnitteluvaiheessa urakoitsijan vaatimusten todentamisena suunnitteluvaiheessa ennen työmaan aloitusta

Työmaasuunnitelmat

- Työmaasuunnitelmilla voidaan osoittaa tiettyjen vaatimusten saavuttaminen työmaalla

Työmaan loppuraportoinnit

- Pääurakoitsijan loppuraportoinnilla voidaan todentaa työmaalle asetettujen vaatimusten ja materiaalien hyväksyttävyyden saavuttaminen rakentamisvaiheessa

Vastaanoton toimintakokeet ja mittaukset

- Suunnittelutavoitteiden saavuttaminen esimerkiksi energiatehokkuuden osalta todennetaan ensisijaisesti käyttöönottovaiheen mittauspöytäkirjalla kuten vesivirtojen mittauksella, SFP-mittauksilla tai ilmatiiveysmittauksella.

Valvojien tarkastukset

- Rakennusvaiheen lopussa merkittävä osa suunnitteluvaiheen tavoitteista todennetaan valvojien (rakennus tai TATE valvojat) tekemillä käyttöönottovaiheen valvontadokumenteilla, joilla valvojat todistavat tarkastaneensa toteutuksen ja sen vastaavuuden vaatimuksiin.

Käyttäjättytvyäisyyskyselyt

- Käyttövaiheen todennetussa luokituksessa osa sisäilmastoon liittyvistä tekijöistä todennetaan käyttäjättytvyäisyysasteen kautta.

Ohessa on esitetty yhteenveto todistusaineistosta eri vaiheissa.

8.5 Toteutuksen varmennus kohdekierroksella

Kohteen vastuutahon tehtävän on varmistaa osassa kriteereistä lopullisen toteutuksen vastaavuus suunnitelmilla todistettuihin kriteerien saavuttamiseen. Suunnitteluvaiheessa todennetuista kriteereistä tulee yhteensä 12 kriteeriä todentaa käyttöönotossa.

Kohdekierrostodentaminen perustuu vastuutahon tekemiin tai tarkistamiin kohdetarkastuksiin tai mittauksiin. Tarkoituksena osoittaa suunnitelmien mukainen toteutus kohteessa. Kohdetarkastuksista vastaavan tulee olla puolueeton taho, joka ei ole osa työmaaorganisaatiota.

Tarkastusmuistiossa tulee esittää perustietojen lisäksi selkeä todennus kohteesta, että kriteerinmukaiset vaatimukset on toteutettu. Tarkastusmuistiossa tulee olla:

- Kohteen nimi, tarkastuksen päivämäärä ja tekijät
- Hyväksyntä, jos työmaan itse tekemiä tarkastuksia
- Tarkastetut kriteerit
- Tarkistettava vaatimus (ja tarkennukset)
- Tarkastuksen tulos ja huomiot
- Valokuvatodisteet tarkastuskohteesta

Tarkastusmuistion muoto vapaa, mutta tulee osoittaa saavuttaminen myös valokuvin tai mittauksiin perustuen.

9. Auditointi ympäristöluokitushakemuksessa

YL-luokitushakemusten auditoinnin suorittaa puolueeton kolmas osapuoli Tämä takaa tasapuolisen kohtelun kaikille projekteille ja mahdollistaa puolueettoman varmennuksen.

Rakennustiedon ympäristöluokituksen luokitustyöryhmä tekee luokituspäätöksen.

9.1 Hankevaiheen auditointia koskevat vaatimukset

Luokitushakemusten auditointia ovat Rakennustieto Oy:n kouluttamia ja Rakennustiedon ympäristöluokituksen päätoimikunnan valtuuttamia kolmannen osapuolen asiantuntijoita, jotka saavat auditoida hankkeita.

Auditointia koskevat ja soveltuvuusvaatimukset ovat seuraavat:

- Ymmärrys rakennushankkeen elinkaaren aikaisista vaikutuksista ympäristöön, sisäilmaan, prosessiin ja talouteen.
- Tarkkuus ja sinnikkyys, laaja-alainen näkemys ja valmius hoitaa tehtävät objektiivisesti.
- YL-konsultin pätevyys.
- Toimiminen YL-konsulttina vähintään kolmessa projektissa, joissa on haettu YL-luokituksen suunnittelu- tai rakentamisvaiheen auditointia.
- Kokemus rakennusalan tehtävistä: vähintään viiden vuoden työkokemus Rakennustiedon ympäristöluokituskriteeristön aiheisälttöön liittyvistä tehtävistä.
- Rakennustiedon ympäristöluokituksen auditointikoulutukseen osallistuminen sekä auditointitentin suorittaminen hyväksytysti.

Yllä mainittu työkokemus osoitetaan ansioluettelolla.

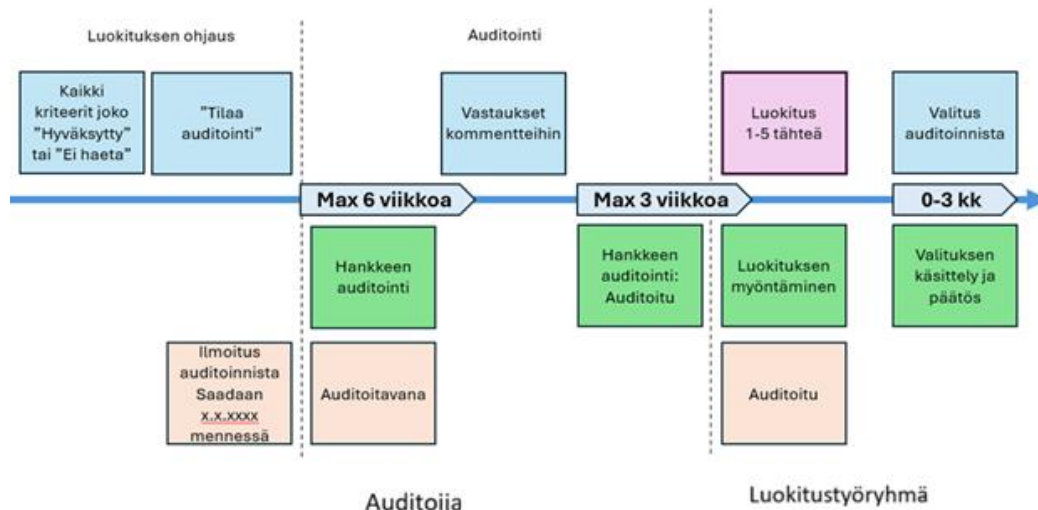
Projektin auditointia ei voi toimia samassa projektissa projektipäällikkönä, tilaajana eikä suunnittelijana.

Auditointipätevyyden myöntämisestä päättää päätoimikunta PT43 Ympäristöluokitus.

9.2 Hankevaiheen auditointiprosessi

Kun projektista on lisätty YL-työkaluun vaadittu todentava aineisto, jonka projektipäällikkö on kuittauksillaan vahvistanut, on hanke valmis auditoitavaksi. Ennen auditointia on siis kaikkien todistusaineistojen sisältö varmistettu muuttamalla todistusaineiston tilaksi ”Täydennys tarkistettu”.

Hankkeen auditointiprosessi on esitetty alla olevassa kuvassa.

Kuva 5. Hankkeen auditointiprosessi

Auditointi koostuu prosessina seuraavista vaiheista, joiden vastuutaho on esitetty suluissa.

1. Lähetys auditoitavaksi (Projektipäällikkö)
2. Aineiston auditointi → kriteerikohtainen hyväksyntä tai täydennyspyyntö (Auditoija)
3. Aineiston täydennys ja uudelleenlähetys auditoitavaksi (Projektipäällikkö/kutsutut käyttäjät)
4. Aineiston auditointi → kriteerikohtainen hyväksyntä tai hylkäys (Auditoija)
5. Auditoinnin päättäminen ja tulosten hyväksyminen. Kommentoitujen ja auditoinnissa yhä avoimiksi jääneiden kriteerien tilaksi on vaihtunut ”Ei tavoitella” ja kriteerikohtainen arvosana on muuttunut vastaamaan toteutumaa. (Projektipäällikkö)

Rakennustieto nimeää hankkeelle auditoijan, joka käy läpi todistusaineiston riittävyyden kunkin kriteerin saavuttamisen osoittamiseksi. Auditoija arvioi saadun aineiston pohjalta todistusaineiston riittävyyden tavoitteen saavuttamisen osoittamiseksi, saatujen laskelmien tulosten vastaavuuden ja aineiston laajuuden hyväksyttävyyden. Auditoija toimii anonyymisti eikä auditoijan henkilöllisyys näy hankkeelle.

Kun projekti on lähetetty auditoitavaksi, ei kyseisen vaiheeseen voi enää tehdä muutoksia ja kaikkien todistusaineistojen tilaksi muutetaan ”Auditointavana”.

Auditoinnin tuloksena kriteeri todistusaineistoinen joko hyväksytetään tai palautetaan täydennettäväksi. Auditoija liittää kommentit ja perusteet hylkäykselle YL-työkaluun.

Projekti voi täydentää palautettuja todistusaineistoja ja lähettää hakemuksen uudelleen auditoitavaksi korjatuilta osin yhden kerran. Mikäli auditoijan näkemyksen mukaan täydennykset eivät ole riittäviä hylkää auditoija kyseisen vaatimuksen.

Mikäli asiakas katsoo, että yksittäisen kriteerin auditointiarvioinnissa on virhe tai arviointi perustuu puutteelliseen aineistoon, voidaan kyseinen kriteeri käsitellä kerran uudelleen, mikäli tarvittavat täydennykset toimitetaan yhden kuukauden kuluessa.

Luokitustyöryhmä käsittelee yksittäisiä kriteerejä koskevat erimielisyydet ja tekee asiassa lopullisen päätöksen.

Uudelleenkäsittelypyynnöt kohdistuvat yksittäisten kriteerien auditointiarviointeihin. Pelkkä tyytymättömyys projektin saavuttamaan luokitustasoon ei ole peruste uudelleenkäsittelylle. Mikäli uudelleenkäsittelyssä yksittäisen kriteerin auditointiarviointia muutetaan ja muutos vaikuttaa projektin kokonaispistemäärään, myös projektin lopullinen luokitustaso voidaan päivittää.

9.3 Käyttövaiheen arviointi- ja auditointiprosessi

Käyttövaiheen auditointiprosessi poikkeaa hankevaiheen prosessista. Ennen projektin lähettämistä arvioitavaksi käyttövaiheen YL-konsultti suorittaa aineiston laatuvarmennuksen sekä kohteessa tehtävän todentavan kohdekierroksen.

Rakennustieto tekee kaikille projekteille hallinnollisen tarkastuksen ja arvioi erillisen auditoinnin tarpeen. Tarvittaessa kohteelle nimetään Rakennustiedon hyväksymä auditoija.

Prosessi koostuu seuraavista vaiheista:

1. Projektin lähettäminen arvioitavaksi (Projektipäällikkö/käyttövaiheen YL-konsultti)
2. Hallinnollinen tarkastus (Rakennustieto)
3. Päätös erillisen auditoinnin tarpeesta (Rakennustieto)
4. Tarvittaessa aineiston auditointi ja mahdollinen täydennyspyyntö (Auditoija)
5. Aineiston täydentäminen (Projektipäällikkö)
6. Täydennetyn aineiston tarkastaminen (Auditoija)
7. Auditoinnin päättäminen ja tulosten hyväksyminen. Kommentoitujen ja arvioinnissa tai auditoinnissa yhä avoimiksi jääneiden kriteerien tilaksi on vaihtunut ”Ei tavoitella” ja kriteerikohtainen arvosana on muuttunut vastaamaan toteutumaa. (Projektipäällikkö)

Kun projekti on lähetetty arvioitavaksi, ei kyseiseen vaiheeseen voi enää tehdä muutoksia ja kaikkien todistusaineistojen tilaksi muutetaan ”Auditoitavana”.

Mikäli projekti auditoidaan, auditoinnin tuloksena kriteeri todistusaineistoinen joko hyväksytetään tai palautetaan täydennettäväksi. Auditoija liittää kommentit ja perusteet hylkäykselle YL-työkaluun.

Projekti voi täydentää palautettuja todistusaineistoja ja lähettää hakemuksen uudelleen arvioitavaksi korjatuilta osin yhden kerran. Mikäli tarkastuksen suorittavan tahon näkemyksen mukaan täydennykset eivät ole riittäviä, hylätään kyseinen vaatimus.

9.4 Luokituksen myöntäminen

Kun auditoija on tehnyt aineiston tarkastuksen ja luokitustyöryhmä on hyväksynyt saadun tuloksen sekä tehnyt luokituspäätöksen, voidaan projektille myöntää ympäristöluokitus.

Luokitellulle projektille toimitetaan todistuksena luokituksen myöntämisestä:

- Lasinen seinäkyltti kiinnitettäväksi kohteeseen
- Luokitustodistus

9.5 Laatuarviointi

Rakennustieto varaa mahdollisuuden tehdä satunnaiskokeina kohdekäyntiin perustuvaa laatuarviointia joko satunnaiskohteissa tai jos kohteen todentavassa aineistossa on laajasti puutteita.

Laatuarviointi suoritetaan kohteessa yhdessä tilaajan edustajan kanssa ja voi koostua yksittäisen tai useamman tekijän todentamisesta kohdekäynnillä.

10. Termistö

Tässä kappaleessa esitetään muutamia ydintermejä liittyen Rakennustiedon ympäristöluokitukseen:

Ehto	Vaatus muodostuu yhdestä tai useammasta ehdosta, jonka perusteella määritellään, täyttyykö vaatimus. Vaatimuksen täyttämiseksi kaikki siihen liittyvät ehdot tulee saavuttaa.
Kohde	Yksittäinen hanke- tai käyttövaiheen rekisteröity kohde, jolle haetaan ympäristöluokitusta.
Kriteeri	Yksittäinen arvioitava aihealue, yksittäisellä kriteerillä on tunnus esim. T1.2 ja nimi.
Kriteeristö	Ympäristöluokituksen arviointikehys, johon perustuen ympäristövastuullisuuden taso arvioidaan.
Kutsuttu käyttäjä	Yksittäiseen kohteeseen nimetyt tahot, joilla on luku- ja/tai muokkausoikeus joko koko projektin sisältöön tai vain rajattuihin kriteereihin.
Projektipäällikkö	Yksittäisen kohteen hallinnasta vastaava taho, jolla on oikeus hallita kriteerien tilaa ja käyttöoikeuksia yksittäisessä projektissa sekä tilata auditointi.
Pääkäyttäjä	Organisaation nimetyt YL-työkalun pääkäyttäjät, joilla on oikeus nähdä ja hallita kaikkia yrityksen tiliin liitettyjä hankkeita ja käyttöoikeuksia.

Vaatus	Pääosa kriteereistä jakautuu pääotsikkotasoiin vaatimuksiin, joilla on painoarvo kriteerin kokonaispistemäärästä.
YL-luokitus	Uudisrakennushankkeelle, peruskorjauskohteelle tai olemassa olevan rakennuksen ylläpidolle myönnetty ja todennettu luokitus.

11. Sääntöjen voimassaolo ja muutokset

Nämä säännöt on vahvistettu Rakennustieto Oy:n toimesta 27.8.2026. Rakennustieto Oy voi tarvittaessa muuttaa näitä sääntöjä.

12. Viitteet

Rakennustiedon ympäristöluokituksen verkkosivut, saatavilla:

<https://ymparisto.rakennustieto.fi/rakennustiedon-ymparistoluokitus>

Rakennustieto Oy, 27.8.2026